УДК 025.4(73)

Традиційні класифікаційні системи у бібліотеках США

Надія Стрішенець,
кандидат історичних наук,
керівник Центру формування
бібліотечно-інформаційних
ресурсів НБУВ

Розглядаються визначення поняття "класифікація" в американському бібліотекознавстві, характеризуються особливості основних класифікаційних систем, які були розроблені у США або розвивалися на їхній основі.

Ключові слова: *бібліотечно-бібліографічні класифікації США, Класифікація Бібліотеки Конгресу, Десяткова класифікація Дьюї, Універсальна десяткова класифікація, Класифікація Блісса, Розтяжна класифікація.*

Рассматриваются определения понятия "классификация" в американском библиотековедении, характеризуются особенности основных классификационных систем, которые были разработаны в США или развивались на их основе.

Ключевые слова: *библиотечно-библиографические классификации США, Классификация Библиотеки Конгресса, Десятичная классификация Дьюи, Универсальная десятичная классификация, Классификация Блисса, Растяжимая классификация.*

In the focus of this article is the definition of concept "classification" in American library science and examining of main features of the classification systems that were developed in the United States or developed on their basis.

Keywords: *library classifications, Library of Congress Classification, Dewey Decimal Classification, Universal Decimal Classification, Bliss Classification, Expansive classification.*

До обсягу поняття *організація інформації* у бібліотеках (нині все частіше вживається поняття *організація знань*) американські бібліотекознавці, поряд з каталогізацією, предметизацією, відносять і класифікацію [1, p. 98; 2, p. 375—415; 3, p. 472]. Окрім "Міжнародної енциклопедії інформацієзнавства та бібліотекознавства", що вийшла друком у відомому видавництві "Routledge" [3, p. 472], класифікація у контексті організації знання розглядається також у таких монографіях: "Організація знання та класифікація у міжнародному інформаційному пошуку" [4], перша частина якої присвячена майбутньому загальних класифікаційних систем; "Організація інформації", автори якої відзначають, що останніми роками деякі фахівці почали посилатися на схеми класифікації, як на системи організації знання [2, p. 4], та ін. Один із найвідоміших наукових журналів у цій галузі "Knowledge Organization" ("Організація знань"), заснований у 1974 р., до 1993 р. називався "International Classification" — "Міжнародна класифікація", що підкреслює спорідненість цих двох понять.

Організація знань веде початок ще від Арістотеля. Але бібліотекарями, зокрема у США, формальні системи організації знань почали розроблятися з кінця XIX ст. Книгозбірні тривалий час використовували різні способи організації інформаційних ресурсів на полицях та забезпечення засобів їхнього пошуку, що ґрунтувалися на різних пошукових ключах, таких як автор, назва, тематика тощо. Традиційним способом організації інформації в бібліотеках стали також класифікаційні системи або, якщо коротко — класифікації.

Американський термін "classification" [5, с. 75] — *класифікація* з точки зору мовознавства є типовим прикладом інтернаціоналізму. Адже якщо дотримуватися правила, за яким інтернаціоналізм — це термін, що вживається не менше, ніж у шести мовах, то він має подібне написання та звучання навіть у більшій кількості мов: classification (англ.), класифікація (укр.), classification (фр.), Klassifikation (нім.), klasyfikacja (польс.), класификация (болг.), классификация (рос.), clasificación (ісп.), classificazione (італ.), classificatie (голланд.) тощо. Особливої складності ні у перекладі, ні у тлумаченні українською мовою він не має, оскільки давно і широко вживається. Ще після першої української революції, в часи існування Української Народної Республіки Ю. Меженко підготував скорочений переклад міжнародної десяткової класифікації, розробленої Міжнародним бібліографічним інститутом у Брюсселі [6], ввівши це поняття до широкого наукового та практичного обігу.

Щодо синонімів, то в українській мові термін, що стосується дії, процесу класифікації, вживається також такий, як *систематизація*, в англійській — classifying [5, с. 76], а найчастіше — subject cataloging [5, с. 287], тобто каталогізація за змістом, складовою частиною якої є визначення та присвоєння індексів класифікації. В американських виданнях 30-х рр. минулого століття можна натрапити й на абсолютно невикористовуваний нині термін *systemizing* [7, p. 72—94]. Окрім загальнонаукової, існує певна полісемія щодо терміна *класифікація* й у спеціальному бібліотекознавчому дискурсі, яка розглядається далі.

Абревіація стосується лише конкретних систем класифікації. Суттєві ознаки поняття дають змогу з'ясувати його дефініції. У найновішому американському фаховому словнику Д. Рейтц *класифікацію* визначено як "Процес поділу об'єктів чи понять на логічно ієрархічні класи, підкласи і підпідкласи на основі спільних та відмінних характеристик, що їх вони мають. Вживається також як скорочена форма терміна *система класифікації* чи *схема класифікації*" [8, p. 145]. Зауважимо, що і наведене джерело, і словник Американської бібліотечної асоціації (АБА) термін *схема класифікації* (classification scheme) розглядають як синонім до *система класифікації* (classification system) [9, p. 45], а отже термін *класифікація* допускається вживати як їхню скорочену форму. Це надає йому рис багатозначності.

Взагалі, в англійській мові фаховий бібліотечний термін "класифікація" є, як і в українській, багатозначним. Як відзначає Елін Джекоб, він вживається для позначення трьох відмінних, але споріднених понять: системи класів, упорядкованих відповідно до попередньо визначеного набору принципів; групи чи класу системи класифікації; процесу віднесення об'єктів до класів системи класифікації [10, p. 522]. Тобто і певна система чи схема класифікації, й окремий розділ чи клас системи класифікації, і сам процес систематизації документів нерідко скорочено називаються "класифікація".

© *Стрішенець Н., 2010*

Якраз особливістю визначення, яке знаходимо у Словнику АБА, є те, що *класифікація* у ньому розглядається не як процес, а як певна система чи схема класифікації, як "ряд чи система класів, упорядкованих у певному порядку відповідно до певного принципу чи концепції, мети чи інтересів або їх поєднання" [9, p. 44]. Автори монографії "Організація інформації" виходять з того, що *класифікація* — "це віднесення предметів до категорій" і, що "в організації інформації *класифікація* — це процес визначення місця інформаційного ресурсу в цій ієрархії і присвоєння інформаційному ресурсу та його запису індексу, що відповідає рівню ієрархії" [2, p. 448]. Таким чином, класифікація розглядається як процес, наперед обумовлюється тип класифікації — ієрархічна. І хоча вона не обов'язково має бути саме такою, обидві основні американські схеми класифікації, про які йтиметься далі, є ієрархічними.

У системі інших споріднених понять "Тезаурус інформаційної науки, технології та бібліотечної справи" Американського товариства інформаціезнавства та інформаційної технології поняття *класифікація* відноситься до такого ширшого або родового поняття як *організація інформації*, а серед підпорядкованих понять називаються: автоматична класифікація, фасетна класифікація, ієрархічна класифікація, синтетична класифікація [1, p. 20]. У тезаурусі окремо виділено термін *схеми класифікації* (classification schemes), до яких віднесено: Бібліографічну класифікацію Блісса, Класифікацію двокрапкою, Десяткову класифікацію Дьюї, Міжнародну патентну класифікацію, Класифікацію Бібліотеки Конгресу, Універсальну десяткову класифікацію [1, p. 20].

Для зручності аналізу виділимо з дефініцій основні елементи поняття *класифікація*: ряд чи система класів; упорядкування у певному порядку; поділ об'єктів чи понять на логічно ієрархічні класи, підкласи і підпідкласи на основі спільних та відмінних характеристик; процес визначення місця інформаційного ресурсу в цій ієрархії; присвоєння інформаційному ресурсу та його запису індекса, що відповідає рівню ієрархії.

Як відомо, одна з основних функцій терміна — комунікативна. Якщо уявити комунікативну ситуацію — обмін інформацією між українським та американським бібліотекарем, то призначення і функції *класифікації* в їхньому розумінні дещо різнитимуться. На відміну від українських бібліотек, де вона служить основою для організації систематичних каталогів, основне призначення систем класифікації в американських бібліотеках — визначати розташування інформаційного ресурсу на полиці. Фізичні одиниці фонду мають бути виставлені в певному порядку, і в США традиційно встановилося, що розміщення має бути тематичним.

Тому деякі автори, визначаючи основну мету класифікацій, звужують її лише до двох практичних цілей, пов'язаних із групуванням видань на полицях: "визначити розташування кожної бібліографічної одиниці на полицях бібліотеки чи, іншими словами, допомогти читачам знайти необхідні інформаційні ресурси; показати предметний, тематичний зв'язок між різними бібліографічними одиницями фонду" [11, p. 10]. Або ще простіше: "схеми бібліотечної класифікації переважно використовуються для розміщення на полицях, вони визначають порядок розташування інформаційних ресурсів на бібліотечних полицях" [11, p. 11].

Так само у "Міжнародній енциклопедії з інформаціезнавства та бібліотекознавства" відзначається, що, як показує останній досвід, дуже мало пошуків в онлайновому каталозі здійснюється за допомогою класифікації, оскільки нотаційний код (індекс) — надто великий бар'єр для читачів; тому головна мета бібліографічної класифікації — систематичне розміщення фізичних об'єктів [12, p. 35]. У зв'язку з цим у публічних бібліотеках піднімається навіть питання про необхідність класифікації, адже у багатьох випадках популярні видання, художню літературу тощо можна розмістити за приблизними діленнями за категоріями, як у книгарнях, а не за діленнями схеми [12, p. 35].

Автори, згадуваної монографії з організації інформації, виданої у відомому американському спеціалізованому видавництві "Libraries Unlimited", зазначають, що "теорія класифікації не одержала такої великої уваги у Сполучених Штатах, як в інших місцях світу таких, як Індія, Великобританія та деякі інші європейські країни. У Сполучених Штатах спостерігалася тенденція бачити класифікацію лише як засіб місцезнаходження для впорядкування фізичних одиниць на полицях" [2, p. 375]. А в такому першоджерелі, як передмова до одного з видань "Десяткової класифікації Дьюї" взагалі стверджується, що бібліотечна класифікація ("library classification") — це "класифікація, призначена впорядковувати фізичні одиниці бібліотечного фонду" [13, p. LXI]. Переважна більшість фондів середніх і невеликих бібліотек США розставлені відповідно до цієї класифікації.

Великі наукові бібліотеки користуються Класифікацією Бібліотеки Конгресу. У самій Бібліотеці, і в читальних залах, і в підсобних сховищах, відкритих для читачів, книги розміщені у систематичному порядку відповідно до індексів цієї Класифікації, і навіть в основному книгосховищі, з облаштуванням якого авторку цієї публікації люб'язно ознайомили під час одного з відвідань книгозбірні, книги також розставлені за класифікацією Бібліотеки Конгресу. Зрозуміло, що при цьому видання великого і середнього та малого форматів розміщені поруч, а це ускладнює проблему економії місця, але Бібліотека не поспішає відмовлятися від систематичної розстановки.

Томас Манн, доктор бібліотекознавства, співробітник Головної читальної зали Бібліотеки Конгресу в своєму резонансному матеріалі "Що відбувається у Бібліотеці Конгресу?" звернувся і до цього питання, відзначивши, що у середині останнього десятиріччя минулого століття Бібліотека Конгресу намагалася відмовитися від практики розставлянння книг за галузями знань і перейти до розміщення їх за розміром, а всередині самої групи за надходженням [14, p. 9]. Це б зберегло значні кошти, що витрачаються на їхню систематизацію, і особливо на підтримання самої системи класифікації та кеттеризацію (визначення авторського знака — *Н. С.*), — зазначав далі Т. Манн. Утім від наміру відмовилися після переконливого звіту спеціальної групи, створеної для вивчення цього питання.

У звіті, що грунтувався на опитуваннях, обговореннях та дискусіях з бібліотекарями, які допомагають читачам у пошуку інформації, та з галузевими фахівцями Служби досліджень Бібліотеки Конгресу, констатовано, що громадська думка схиляється до повернення систематичного розміщення фонду не лише з метою поглиблення досліджень з найбільш складних, комплексних питань, а й для постійної й ефективної оцінки фондів з метою їхнього управління та розвитку [14, p. 9]. Опитані були одностайні в тому, що використання фондів з розстановкою, яка уможливлює систематизований перегляд, дає додатковий тематичний доступ до інформації у пов'язаних однаковою проблематикою книгах, що є важливим для виконання місії Бібліотеки Конгресу — "робити її ресурси доступними і корисними для Конгресу та американського народу", зазначалося у висновку Робочої групи від 30 жовтня 1997 р. [14, p. 9].

Служба досліджень також висловилася за систематичний порядок, оскільки 5% чи більше запитів, особливо термінових, вимагають перегляду видань на полицях. І хоча при розставлянні за розміром зберігається до 33% місця, про що свідчить досвід Нью-Йоркської публічної бібліотеки, 87% опитаних співробітників Служби досліджень Бібліоте-

ки Конгресу висловилися за систематичне розставляння [14, p. 10]. Сам Томас Манн також є його прибічником, вважаючи, що тоді, окрім іншого, під час пошуку необхідного видання, можна несподівано відкрити щось важливе з книг, які знаходяться поруч, те, чого за каталогом знайти неможливо. Кожне видання з десятків томів треба спочатку замовити окремо, якщо вони будуть розосереджені на полицях за розміром чи порядком надходження, і дочекатися відповіді [14, p. 17—18].

Таким чином, наведені цитування переконливо засвідчують важливу відмінність трактування *класифікації* українськими та американськими бібліотекарями, яка полягає в тому, що у США *класифікація* використовується здебільшого для розставляння видань на полицях, а в Україні — для побудови систематичного каталогу. "Класифікація стала не знаряддям каталогу, але радше позначкою місця знаходження [видання/документа]", — відзначається в "Енциклопедії з бібліотекознавства та інформацієзнавства", виданій у Нью-Йорку у 2003 р. [15, p. 463].

Отже, якщо у свідомості українського бібліотекаря класифікація пов'язана майже виключно із систематичним каталогом, то в американського — з розміщенням видань на полицях, де класифікаційні системи не лише дають змогу зберігати поряд видання з того чи іншого предмета чи питання, а й з пов'язаних тем, таких, як політика та право (розділи J та K Класифікації Бібліотеки Конгресу) чи, скажімо, музика та образотворче мистецтво (розділи M та N). Звернемо також увагу при цьому на відносне, не фіксоване розміщення видання на бібліотечних полицях, при якому кожна одиниця одержує своє місце зберігання у взаємозв'язку з іншими одиницями (темами) фонду [11, p. 10]. Видання розставляються відповідно до індексів класифікації, а всередині діляться за авторським знаком.

Основні класифікаційні системи США беруть свій початок у XIX ст. і відображають ідеологію, за якою вбачалося можливим представити увесь світ знань, і водночас прагматичні зусилля згрупувати разом документи однакової тематики на полицях великої бібліотеки [12, p. 34]. Як відомо, в ідеалі схема класифікації має дати можливість знайти відповідний індекс класифікації для кожної дисципліни і теми універсуму знань. Для цього необхідно одне з двох: або передбачити й надати окреме ділення всім можливим темам і предметам кожної дисципліни, або зробити можливою побудову індексів для кожного предмета й теми, використовуючи спеціальні правила синтезу та методи класифікації [11].

Обсяг поняття *класифікація* охоплює різні її типи. Серед найголовніших: enumerative [5, с. 123] — перелічувальна; hierarchical [5, с. 153] — ієрархічна; analytico-synthetic [5, с. 26] — аналітико-синтетична; faceted [5, с. 129] — фасетна тощо. Щодо видів, то для американського бібліотекознавства характерні дві основні системи класифікації, які широко використовуються й донині, і які, власне, й були розроблені в США. Це — *Класифікація Бібліотеки Конгресу* та *Десяткова класифікація Дьюї*.

Особливістю першої є те, що це чи не єдина у світі класифікація, яка була створена самою бібліотекою для власних потреб. Тому її назва іноді викликає непорозуміння: після слів *Класифікація Бібліотеки Конгресу* очікують, що далі буде вказана якась із класифікацій, хоча це вже й є сама назва класифікації, якою найбільша бібліотека Америки, а з нею й більшість великих наукових книгозбірень країни послуговуються вже понад століття. Її англійська назва — Library of Congress Classification [5, с. 182], скорочено — LCC [5, с. 324]. Саме так вона приведена у Тлумачному словнику Американської бібліотечної асоціації 1983 р. [9, p. 131], пізніших довідкових джерелах [8, p. 412] і в самому виданні таблиць, тому додавання у російських термінологічних джерелах слова "США" у назві цієї класифікації ("Классификация Библиотеки Конгресса США") видається не зовсім виправданим [16].

У практичній роботі авторці доводилося зустрічатися з уявленнями, що Бібліотека Конгресу працює за ББК. Звичайно, це не так. *Класифікація Бібліотеки Конгресу* була започаткована ще у 1897 р. під керівництвом головного класифікатора Бібліотеки Чарльза Мартеля (Charles Martel) і з приходом у 1899 р. на посаду директора видатного професійного бібліотекаря Герберта Патнема [17] почала динамічно розвиватися. ББК розроблялася більше, ніж на півстоліття пізніше, упродовж 1958—1968 рр., запозичивши у своєї далекої попередниці, зокрема, і літерно-цифрову структуру.

В основу *Класифікації Бібліотеки Конгресу* було покладено Розтяжну класифікацію Чарльза Кеттера (Expansive Classification) [5, с. 127], дещо запозичено з Десяткової класифікації Дьюї, п'яте видання якої вже існувало на ту пору, та німецької "Halle Schema" Отто Хартвіга (Otto Hartwig). Структура і позначення головних класів дуже нагадують Розтяжну класифікацію Чарльза Кеттера, про яку йтиметься пізніше. В обох в основі лежить позначення літерами, в обох літери (A (Загальні роботи), B (Філософія), G (Географія), H (Соціальні науки), J (Політичні науки), K (Право) тощо) позначають однакові галузі знань. Структура останнього розділу класифікації Чарльза Кеттера, позначеного літерою Z (Книжкові мистецтва), була лише з незначними змінами перенесена до розділу "Z — Бібліографія та книжкові мистецтва" нової *Класифікації Бібліотеки Конгресу*, попередньо надрукованого ще у 1898 р., тобто найпершим з усіх [18, p. 404]. Пізніше розділ називався "Бібліографія. Бібліотекознавство", нині — "Бібліографія. Бібліотекознавство. Інформаційні ресурси".

У визначенні, наведеному у згаданому словнику АБА, сказано: "*Класифікація Бібліотеки Конгресу* — це класифікаційна система, розроблена й використовувана у Бібліотеці Конгресу, починаючи з 1897 р., є прикладом саме перелічувальної класифікації, базованої на документальному підтвердженні" [9, p. 131]. Документальне підтвердження ("literary warrant"), як і у Списку предметних рубрик Бібліотеки Конгресу, означає, що нові ділення створюються і нові індекси додаються до розділів Класифікації лише тоді, коли видання відповідної тематики надійшло до Бібліотеки. Ця особливість стала іншою відмітною ознакою аналізованої системи. Окрім того, що вона розроблялась самою бібліотекою, класифікація ще й відображала саме її фонд. (Можливо тому розділ KF таблиць — Законодавство США (Law of the United States) не публікувався до 1969 р.). Схема, створена з використанням "literary warrant", вважається гнучкішою, ніж та, що розробляється на основі класифікації знань.

Призначена нова класифікація була для практичних потреб зростаючого фонду бібліотеки, і її автори не дуже опікувалися теоретичними засадами [12, p. 386]. Вона повністю підпорядковувалася вимогам конкретного, хоча й величезного за обсягом, фонду. Система базувалася на 21 основному класі (у Десятковій класифікації їх, як відомо, 10). Кожному класу присвоювалася літера від A до Z (ще п'ять* літер залишаються незайнятими і присвоюються другому чи третьому рівневі підкласів). Більшість із класів далі поділяється на підкласи, що позначаються двома літерами, іноді комбінацією з трьох літер (потроєння додали при останньому перегляді, щоб збільшити потенціал класифікації) та цифрами — від однієї до чотирьох. Так, індекс цитованого тут Словника Д. Рейтц буде: Z 1006.

* В англійській абетці 26 літер.

Оскільки ще при створенні Бібліотека Конгресу була зорієнтована переважно на потреби Конгресу, потім уряду, науки тощо, то багато місця відведено історії (класи C, D, E-F), науці та технології (від Q до V). Відразу дві літери E та F, тобто цілих два класи, присвячені одній лише історії Америки.

Ця класифікація, за визначенням АБА, є перелічувальною (enumerative) за природою. Призначена вона для великої бібліотеки — університетської чи національної, використовує змішану нотацію, а крім того, як відзначають англійські автори, має дуже довгі таблиці, недостатні мнемонічні риси, у ній відсутні експліцитні, тобто ясні, чітко виражені теоретичні принципи організації основних класів, дрібна деталізація, класифікація представлена широкими поняттями, призначеними спеціально для розміщення на полицях, тощо [11, p. 83]. Можна додати, що кожен із 21 класу цієї Класифікації розроблявся незалежно експертами кожної галузі й продовжує розширюватися й оновлюватися незалежно. Тому не завжди дотримується послідовність, сумісність між класами.

Упродовж минулого століття система була адаптована для використання іншими бібліотеками США, особливо університетськими, адже вона надто докладна і складна для використання у невеликих та середніх книгозбірнях. Незважаючи на повну підпорядкованість інтересам однієї бібліотеки, класифікація стала також однією з найрозповсюдженіших у світі. Однією з причин її поширення за кордоном, сприйняття науковими та університетськими бібліотеками світу є доступність каталожних записів Бібліотеки Конгресу для інших книгозбірень, спочатку друкованих карток і друкованих каталогів, пізніше магнітних записів, мікрофіш, дисків, нині онлайнової мережі. Крім того, хоча протягом XX ст. класифікація підтримувалась, головним чином, для використання при розставлянні видань на полицях, вона має потенціал і для онлайнового інформаційного пошуку [19, p. 1].

Підрозділ каталогізаційної політики Бібліотеки Конгресу підтримує та розвиває систему, розміщуючи щотижневі списки оновлень на сайті бібліотеки. Підкреслимо — щотижневі. Протягом 2003—2004 рр. видано низку переглянутих розділів таблиць, серед них — право, література, природничі та точні науки, а впродовж 2005—2006 рр. оновлено кілька інших: географія, картографія, антропологія; соціальні науки; політичні науки; право; освіта; мова та література (серед них сучасні європейські мови; індоіранська філологія та література); бібліографія [20, p. 156—157].

На сьогодні таблиці класифікації Бібліотеки Конгресу доступні у різних форматах. Це 41 том друкованого варіанта та Classification Web — онлайновий продукт, який включає не лише таблиці, а й текст Предметних рубрик Бібліотеки Конгресу [21]. Він доступний для передплати в Інтернеті, а також для передплати на щотижневе оновлення (http://www.classificationweb.net).

Десяткова класифікація Дьюї (Dewey Decimal Classification, скорочено — DDC) [5, с. 108, 320] розроблялася як класифікація знань, на відміну від Класифікації Бібліотеки Конгресу, яка починалася як класифікація певного фонду. Термін *Десяткова класифікація* добре відомий в українському бібліотекознавстві, адже радянські таблиці до появи Бібліотечно-бібліографічної класифікації були десятковими, і багато невеликих бібліотек ще довго використовували їх і після виходу ББК. Щоправда, прізвища Дьюї у назві не було, та й таблиці зазнали досить суттєвого перероблення відповідно до реалій СРСР. Іноді їх називали децимальними відповідно до англійського оригіналу Decimal.

Перше видання таблиць *Десяткової класифікації* з'явилося у США більше, ніж на два десятиліття раніше від Класифікації Бібліотеки Конгресу, у 1876 р. Ім'я Мелвіла Дьюї (1851—1931) на титульній сторінці не значилось, але на її звороті був знак його авторського права. Видання називалося "Класифікація та предметний покажчик для каталогізації та розставляння книг і брошур бібліотеки". Після другого, переглянутого й розширеного, видання вона стала відома як класифікація Дьюї [18, p. 381].

До Мелвіла Дьюї деякі бібліотеки прийняли кріпосну систему розставляння книг Британського музею. Відповідно кожну книгу треба було спочатку знайти у каталозі, при перестановці видань чи переповненні розділу також виникали значні незручності, оскільки переміщення видань на нові полиці, означало і новий шифр, який треба було також виправляти у каталозі. Виникла необхідність надавати шифри не книгам, а тематиці, відображеній у них, позбавившись таким чином від кріпосного розставляння, і прийнявши відносне [12, p. 135].

Багато бібліотекарів вважали, що книги треба організувати за темами. У 1876 р. тоді ще 25-річний Мелвіл Дьюї опублікував систематичну схему бібліотечної класифікації для бібліотеки коледжу, що стала згодом найпоширенішою у США. Значною мірою вона спиралася на структуру знань, розроблену американським філософом та лексикографом Вільямом Харрісом (1835—1909), в основі якої була система знань Френсіса Бекона [18, p. 370]. Свої напрацювання Мелвіл Дьюї мав змогу обговорювати зі старшим колегою, який згодом став класиком американського бібліотекознавства, Чарльзом Кеттером, на той час — директором Бостонської бібліотеки, який так само працював над класифікацією.

У Десятковій класифікації Дьюї (ДКД) весь універсум знань організовується за десятьма основними класами від 0 до 9, кожен із яких називається головним класом. Він також ділиться на десять розділів і так далі, тому ключовим у назві класифікації є термін "десяткова". У винаході Мелвіла Дьюї також присутня комбінація чисел, як і у Британському музеї, але числа показували вже не полицю, а галузь знання. Його внеском, як писали фахівці, було поєднання сильних сторін систем, які були розвинуті іншими, а не створення чогось нового. Тим часом класифікація динамічно розвивалася. Її перевага — досить легкий шлях додавання нових тем, яких після 1876 р. з'явилося дуже багато. До того ж Алфавітно-предметний покажчик ДКД збирає разом усі ділення, незалежно від класу, до якого вони належать. Цього бракує у Класифікації Бібліотеки Конгресу через відсутність сумісності, послідовності між класами.

І Десяткова класифікація, і Класифікація Бібліотеки Конгресу розвивалися майже одночасно. Обидві базувалися на знанні та зв'язках між науками, що існували наприкінці XIX — на початку XX ст., обидві є перелічувальними, включають усі теми, дисципліни, галузі знання; обидві регулярно оновлюються, обидві використовують контрольований словник, хоча остання, звичайно, значно об'ємніша, з більшою кількістю підрубрик.

Список використаної літератури

1. *ASIS&T* thesaurus of information science, technology, and librarianship / A. Redmont-Neal, M. M. K. Hlava, editors / American Society for Information Science and Technology. — 3rd ed. — Medford, N. J. : Information Today, Inc., 2005. — 255 p.
2. *Taylor A. G.* The organization of information / Arlene G. Taylor and Daniel N. Joudrey. — 3rd ed. — Westport : CT ; London : Libraries Unlimited, 2009. — 512 p.
3. *Anderson J. D.* Organization of knowledge / James D. Anderson // International Encyclopedia of Information and Library Science / ed. by J. Feather, P. Sturges. — 2nd ed. — London ; New York : Routledge, 2003. — P. 471—490.
4. *Knowledge* Organization and Classification in International Information Retrieval / ed. Nancy J. Williamson and Clare Beghtol. — Binghamton, N. Y. : Haworth Pr., 2003. — 244 p. Див. рец. на

цю кн.: McIlwaine I. C. [Review on: Knowledge Organization and Classification in International Information Retrieval / ed. Nancy J. Williamson and Clare Beghtol] // Library Resources and Technical Services. — 2005. — Vol. 49. — N. 1. — P. 62—65.

5. *Стрішенець Н. В.* Англо-український словник-довідник бібліотечно-інформаційної термінології / Надія Стрішенець ; НАН України; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — К. : НБУВ, 2004. — 329 с.
6. *Іванов-Меженко Ю. О.* Міжнародна децимальна бібліографічна класифікація / Іванов-Меженко Ю. О. — К. : Гол. Кн. палата, 1919. — 92 с.
7. *Bliss H. E.* The organization of knowledge in libraries and the subject approach to books / by Henry Evelyn Bliss. — New York : The H. W. Wilson Company, 1933. — 335 p.
8. *Reitz J. M.* Dictionary for library and information science / Joan M. Reitz. — Westport : CT ; London : Libraries Unlimited, 2004. — 788 p.
9. *The ALA* Glossary of Library and Information Science / H. Young, ed., with the assistance of T. Belanger [et al.]. — Chicago : American Library Association, 1983. — XVI, 245 p.
10. *Jacob E. K.* Classification and Categorization: A Difference that Makes a Difference / Elin K. Jacob // Library Trends. — 2004. — Vol. 52, N. 3. — P. 515—540.
11. *Chowdhury G. G.* Organizing Information from the Shelf to the Web / Chowdhury G. G., Chowdhury S. — London : Facet Publishing, 2007. — 230 p.
12. *International* Encyclopedia of Information and Library Science / ed. by J. Feather, P. Sturges. — 2nd ed. — London ; New York : Routledge, 2003. — 688 p.
13. *Dewey* Decimal Classification and Relative Index / ed. by Joan S. Mitchell [et al.]. — 21st ed. — Albany, New York : Forest Press, 1996. — Vol. 1.
14. *Mann T.* What is going on at the Library of Congress? June 19, 2006 / T. Mann. — Access mode : http://www.guild2910.org/AFSCMEWhatIsGoingOn.pdf. — Title from the screen. Accessed 8.09.2009.
15. *Encyclopedia* of Library and Information Science. — New York ; Basel : Marcel Dekker, Inc., 2003. — Vol. 1. — 802 p.
16. *Библиотечное* дело : терминол. слов. / сост.: И. Суслова, Л. Уланова ; Гос. б-ка СССР им. В. И. Ленина. — 2-е изд. — М., 1986. — 224 с. ; Современная каталогизационная терминология : толковый слов. с метод. рекомендациями / Рос. гос. б-ка. — М. : РГБ, 1992. — 197, [1] с. схем.
17. *Стрішенець Н.* Бібліотека Конгресу США: основні етапи розвитку / Надія Стрішенець // Бібл. вісник. — 2000. — № 5. — С. 42—47.
18. *Wynar B. S.* Introduction to cataloging and classification / Bohdan S. Wynar. — 7th ed. / ed. by Arlene G. Taylor. — Littleton, Colorado : Libraries Unlimited, 1985. — 641 p.
19. *Chan L. M.* Immroth's guide to the Library of Congress Classification / Lois Mai Chan. — 4th ed. — Englewood, Colorado : Libraries Unlimited, 1990. — XIV, 436 p.
20. *El-Sherbini M. A.* Cataloging and Classification: Review of the literature 2005—2006 / Magda A. El-Sherbini // Library Resources and Technical Services. — 2008. — Vol. 52, N. 3. — P. 148—163.
21. *Frank E.* Library of Congress Classifications from Library of Congress Subject Headings / Frank E., Paynter G. W. // Journal of the American Society for Information Science and Technology. — 2004. — Vol. 55, N. 3. — P. 214—227.

(Закінчення у наступному номері)